

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

281

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

**"וַיֵּצֵאוּ אֹתָם לְאֹמֶר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדָנָי לַעֲשׂוּ כֹה
אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם לִבְן גִּרְתִּי וְאַחַר עַד עֵתָהּ"**

מדוע השתדל יעקב בדורון ולמלחמה?

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

שלשים גרגרים. ויהיה הגרגיר האחד סבה לעשרת אלפים, או קרוב להם, היעלם כי כח הגרגיר חלוש מעשות כמות זה? היינו: שאף הסבות אין בהם מאומה ואין בכח הסבה הקלושה לפעול. ורק אנו טועים ומדמים כאילו והסבות גורמים לכך. רק התורה והמצוות הם הסבה האמיתית לכל אשר יקרה עם האדם. וכדברי הרמב"ם ('שמות' יג): **ש'אין לאדם חלק בתורת משרע"ה, עד שיאמין שכל דברינו ומקרינו כולם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם, אלא, אם יעשה הטוב יצליחנו שכרו. ואם יעשה הרע יכריתנו עונשו. כי רק עשיית הטוב, הוא הגורם.** וכמ"ש שם: 'הליכות דיני הבורא יתעלה יותר נעלמות ועמוקות ועליונות מהגיע אל ידיעת חלקיהם'.

מכיון שנתבאר שאין בכח הסבות לעשות ולפעול, א"כ מדוע גזר הקב"ה דנצטרך לסבות כדי להשיג עולם הזה, כתב בזה ה'חובות הלבבות' (שם): 'מפני שחייבה החכמה; בחינת הנפש בעבודת האלקים ובהמרותו, בחן אותה... ומה שגזר הבורא שיגמר לאדם מהם יגמר וישלם בהשלמת הזדמנות הסבות. ואשר לא גזר לו להגמר בהם לא יגמר וימנעו ממנו הסבות. ונתברר ממנו העבודה והעבירה בכונה ובבחירה לאחת מהנה מבילתי האחרת. ויתחייב אח"ז הגמול והעונש ואפילו לא גמר בהם המעשים'.

כונת הדברים: שהאדם נברא מורכב מנפש וגוף; וחלק הנפש שבו, הרי הוא מלאך ממש. ותכלית כל יצירת האדם

אע"ה לכל זה? ובפרט שחייבים אנו להתבונן במעשי האבות להתנהג כמותם. וא"כ עלינו להבין פרשה זו.

כתב ה'חובות הלבבות' ('שער הבטחון' פ"ג): 'והשביעי; שיתברר אצלו, כי יש לכל ההיות שבעוה"ז מעצם ומקרה, גבול ידוע. ולא יוסיף ולא יגרע על מה שגזר הבורא יתברך בכמותו ואיכותו וזמנו ומקומו. אין מרבה למה שגזר במעושו. ולא ממעט ממה שגזר ברכותו. ולא מאחר למה שגזר להקדימו. ולא מקדים למה שגזר לאחרו. ומה שיהיה מן הדברים על הדרך הזה, הוא הנגזר אשר קדם בתחלת הידיעה. אלא שלכל הגזרות הקודמות בידיעת הבורא סבות ולסבות סבות. ומי שאינו מבין עניני העולם, יחשוב כי הסבה המתחדשת מחייבת שינוי הענינים וההתפכותם מענין אל ענין. והסבה חלושה ונקלה, מהיות ממנה שינוי או חילוף בעצמה. כאשר נראה הגרגיר האחד מן החטה מצמיח שלש מאות שבלים ובכל שכולת

'חייב אדם לומר: מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב?' (ילו"ש 'דברים' ה). הביאור הוא: שחייב אדם לשאוף להגיע למדרגה שמעשיו יהיו כמעשי האבות. אך באמת טמון בזה ענין נוסף; שמחובתנו להתבונן במעשי האבות וללמוד מהם היאך אף עלינו להתנהג? והנה כאשר נתבונן בפרשת השבוע, נראה שהנהגת יעקב אע"ה היתה תוך השתמשות בסבות טבעיות כדי להתגבר על עשוי, שהרי בתחילה שלח אליו מלאכים שיאמרו לו: **"כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה"** והכניע עצמו לפניו באומרו: **"עבדך יעקב"**.

ועיין ברש"י: **"עם לבן גרתי" - לא נעשיתי שר וחשוב, אלא גר. אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני** וכ"ז עצות ותחבולות מדרך הטבע. ואח"כ הוסיף לשלוח לו דורון רב כדי לפייסו. ואף את הדורון שלח בחכמה וכדכתב: **"וַיִּרְוַח תְּשִׂימוּ בֵּין עֶדְרָ וּבֵין עֶדְרָ"** ('בראשית' לב). וברש"י: **"כדי להשביע עינו של אותו רשע"** ומלבד זאת הכין עצמו למלחמה. איתא בחז"ל: שהשבטים החביאו תחת בגדיהם כלי זין שיוכלו לגבור עליו כמלחמה וכשבאו לפניו השתחוו כולם אפים ארצה כדי לעורר רחמי עשוי. וכ"ז הכנות מדוקדקות כדי שיוכל לנצחו בדרך הטבע.

ולכאורה צריך ביאור; הא אין הסבות נותנות מאומה, כי הכל מיד השי"ת ואף שמחויבים אנו להשתמש בסבות, אמנם הכא חזינן הקפדה מיוחדת, כדי שהדברים יתאימו בדרך הטבע. ומדוע הוצרך יעקב

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

ע"ה סבות טובות ומוכיחות ומ"מ יתגבר עליהם ויכיר האמת שאין הסבות עושות, הרי בזה גופא יתעלה ויגיע לשלמות.
וע"ז נאמר: **'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב'** שידעו והכירו שלמרות כל הסבות, מ"מ הסבות אין בהם מאומה. ודאי שאין אנו מחויבים להגביר הסבות כדי שנוכל להתעלות עי"ז, כי אין אנו בדרגה רוחנית עליונה שנוכל להתגבר על כל הסבות. ובעת שיהיו בפנינו סבות יותר טובות יתכן שלא נוכל להתגבר עליהם ולחשוב שאין בהם מאומה, אמנם יעקב אע"ה שהיה המרכבה ידע והכיר שיוכל לנצח את הסבות ולכן הוסיף בהשלמת הסבות, כדי שיוכל יותר להתעלות למרות כל הסבות.
ומעתה לאחר שנתבאר שהנסינות והבחינות הכרחיים לתכלית האדם, א"כ עלינו להתכונן אליהם ולדעת להתמודד אתם. ולא כאותם אנשים שבעת שנכשלים באיזה חטא וכדומה, תשובתם בפייהם: "מה בכוחנו לעשות?" והרי עמדנו בפני נסיון ולא יכולנו להתגבר עליו! לו היינו יודעים כי הנסיון מוכרח, היינו מבינים ודאי שאין בכך כל תשובה!! שהרי זו עיקר מציאותו ותפקידו להתגבר על הנסיון. ובעת שנכשל ולא עמד בנסיון, הרי לא מילא כלל את תפקידו המוטל עליו. ('אור יחזקאל'). ■

את החיל הזה ('דברים' ח) בשעה שרואה שכחו ותחבולותיו מצליחים, יושפע מכך ולא ימלט, שיוכל לחשוב שהסבות אין בכחם מאומה. וזו היתה גדלותו של אברהם אבינו ע"ה, שלא התחשב כלל, באשר רואות עיניו; עולם שלם נמשך אחר הצלמים ואילו אברהם אבינו ע"ה אינו מתפעל מכך וחי לפי הכרתו ואמונתו! וזו המלחמה היותר גדולה המוטלת עלינו. וחייב להיות בן חיל לנצח את המלחמה. והנה הנהגת יעקב אע"ה עם עשיו, שהכין עצמו לג' דברים; **ל'דורון תפילה ומלחמה'**. והכנתו לדורון היתה הכנה מושלמת עם כל החכמות והטכסיסים כמה שאפשר, כדי שהדורון יוכל להשפיע על עשיו וכאילו שאמונתו בטוחה וחזקה שרק הדורון יוכל להשפיע. וכן כל הנהגתו הטבעית היתה באופן מושלם וכן הכין עצמו למלחמה כדי שיוכל לנצחו ע"י המלחמה. ולעומת זאת, הכין עצמו לתפילה.
האמין והכיר שלמרות כל הסבות הטבעיות שיש בידו אין כחם לעשות כלום ורק בכח התפילה לעזור לו להתגבר על עשיו. וזו היא בחינת הצדיק האמיתי שידע ויכיר, שעל אף כל הסבות שבפניו, מ"מ רק בכח הקב"ה לעשות. וכל הסבות הם רק לנסיון. ומכיון שע"י הבחינות יתעלה הצדיק. ולכן עשה יעקב אבינו

שחלק הנפש שבו יתעלה ויתגדל. ואף חלק הגוף שבו ישתעבד וישמש את חלק הנפש, שע"י"ז יהיה דומה לבוראו. שכביכול רצה שאף חלק הגוף יהפוך להיות נפש. ודרך התעלות הנפש היא רק ע"י נסיון, בעת שרואה לפניו דברים המנוגדים בתכלית לאמת ואינו משים לבו ע"ז ומוסיף לפעול כפי חלק הנפש, ע"ז מתעלה הנפש ופועל שאף הגוף ישתנה לנפש.
נמצא שהבחינה והנסיון הכרחיים לתכלית האדם. ומש"ה יצר הקב"ה בעולמו שההנהגה תהיה ע"פ סבות שונות, כי רק ע"י עמידה בנסינות והתגברות עליהם יגיע להצלחתו הרוחנית. יסוד זה חייבים לשנן לעצמנו היטב, שכל הסבות שבעולם אינם גורמים מאומה וכולם רק כדי לנסות אותו האם מכיר את האמת שהכל רק מרצונו יתברך. וכמ"ש דוד המלך ע"ה: **"אם לא שניתי נדומתי נפשי כגמל עלי אמו"** ('תהלים' קלא). כשם שהתינוק, אין לו אלא שדי אמו ומבלעדיה אינו יודע כלום. כן חייב כאו"א לבטוח רק בה' יתברך ולא להאמין בשום גורם אחר. ולכן הבחינה בדבר קשה מאד.
ועוד, שהרי עין רואה וכלי המעשה גומרים; בשעה שרואה שהסבות כחם לפעול, קשה מאד להמלט מהשפעת העינים ולחשוב אחרת. ומפורש בכתוב: **"ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי**

בס"ד

לקראת הסוף...

עם הרב **אמנון יצחק** שליט"א

מתנ"ס אידית שדרות העצמאות
קרית גת **ביום שני כ' כסלו 07/12/09**

כניסה 10 ש"ח   השערים יפתחו ב-20:30

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר" ©

ההוצאות מאובטחות

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET

וב'שופר ניוזטל' 054-4007779

הלכה

מדיני טלטול גרף של רעי

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

6. אין לעשות לכתחילה דבר שיגרם בודאי לכלוך בכיתו ובחצרו, שיהיה ניתן להוציאו על ידי היתר שהתירו ואפילו במקום הפסד אסור לעשות לכתחילה גרף של רעי אלא שמכל מקום, אם עבר ועשאו, מותר להוציאו. (שח לו ביאור"ל ד"ה: 'אין' וד"ה: 'כדי').

7. במקום שיש לחוש להפסד אם ישאר הכלוך במקומו, רשאי האדם לקבוע ישיבתו במקום הכלוך, כגון: שיכניס מטתו לשם לשכב עליה, או ישב לאכול שם אבל סתם ישיבה אינה מועלת כדי שיהא ניתן להוציאו משם על ידי היתר שהתירו חכמים. (שח לו סקמ"א). ■

4. אף כשחושש שמא ילך התינוק ויתלכלך בכלוך זה, אסור לטלטל את הכלוך, אלא יקח כלי ויכסה בו את הכלוך. (שח ל"ד).

5. כלי העומד לקבלת צואה, או מי רגלים, אע"פ שעומד לשמוש, כיון שהוא מאוס מאד, הרי הוא מוקצה ואסור לטלטלו. ולכן אף שמותר לסלקו מחדרו משום היתר שהתירו בדבר מאוס, אסור להחזירו לאחר מכן אפילו כשהוא ריק. ואם צריך לו, ימלאנו מים (הראויים לכה"פ לשתית בהמה) וכך יחזירו. וי"א: שכל זמן שהכלי בידו, יכול להחזירו אף בלי מים. (שח לה סקל"ז סקל"ח).

1. כל דבר לכלוך כגון: רעי, הקאה, צואה וכדומה, הרי הוא מוקצה מחמת גופו כעצים ואבנים, מאחר שאינם עומדים לשמוש ואסור לטלטלו בשבת. (שח לד סקל"ד).

2. אמנם אם הכלוך מונח בחצרו במקום שרגילין לישיב שם וכן אם הוא מונח במבוי הכניסה שרגילין לילך שם, התירו חכמים מפני כבוד האדם לטול את הכלוך אפילו בידיו כדי לסלקו לאשפה. (שח לד סקל"א).

3. אם הכלוך מונח בחצר אחרת, או אפילו בחצרו במקום שאין רגילין לישיב שם, או שהוא מונח כבר באשפה, בכל אלו לא התירו לטלטלו. (שח לד סקל"ג).

דברי אגדה

ונחלקו בה גדולי הדור'. ואולם פרטי הדינים למחלוקתם מבוארים הם אצל הפוסקים בספריהם וכולם שוים לחובתנו בם ולזהירות המצטרף. ומה שקשה על ההמון שמירתו הוא השביתה מן העסק ומלדבר במשאם ובמתנם. ואולם האיסור הזה מבואר בדברי הנביא ('ישעיה' נח): **ׁוְכַבְּדְתוּ מַעֲשֵׂוֹת דְּרַכֵּיךָ מִמְצוֹא חֶפְצֶךָ וְדַבַּר דְּבָרׁ׃** ('שבת' קנ). והכלל הוא: שכל מה שאסור בשבת לעשותו, אסור להשתדל בעבורו, או להזכירו בפיו. ולכן אסרו לעיין בנכסיו, לראות מה שצריך למחר ('עירובין' לח), או לילך לפתח המדינה לצאת בלילה מהרה למרחק. ואסרו לומר: "דבר פלוני אעשה למחר, או סחורה פלונית אקנה למחר" ('טור' בשם 'ירושלמי') וכן כל כיוצא בזה. ■

שירבה זהירותו בדברי העבודה ודקדוקו בה ואם איננו עושה כן, הרי שם שמים מתחלל בו חס וחלילה, כי כבוד התורה הוא, שמי שמרבה הלמוד בה, ירבה כמו כן ביושר ובתקון המדות. וכל מה שיחסר מזה למי שמרבה בלמוד, גורם בזיון ללמוד עצמו וזה חס וחלילה חלול לשמו יתברך, שנתן לנו את תורתו הקדושה וצונו לעסוק בה להשיג על ידה שלמותנו.

והנה גם שמירת השבתות וימים טובים רבה היא, כי המשפטים רבים. וכן אמרו ('שבת' יב): **ׁהַלַּכְתָּא רַבְתָּא לַשְּׁבִיטָאׁ** ואפילו דברי השבות אף על פי שמדברי חכמים הם – עיקרים הם. וכן אמרו ('חגיגה' טז): **ׁלְעוֹלָם אֵל תְּהִי שְׁבוּת קְלָה בְּעֵינֶיךָ, שְׁהִי סְמִיכָה, שְׁבוּת הִיאׁ**.

כתב הרמח"ל בספרו 'מסילת ישרים' (פרק יא): **ׁעֲנַפֵּי חֲלוּל הַשֵּׁם הֵם רַבִּים וְגְדוּלִיםׁ׃** כי הרבה צריך האדם להיות חס על כבוד קונו ובכל מה שיעשה צריך שיסתכל ויתבונן מאד שלא יצא משם מה שיוכל להיות חלול לכבוד שמים חס וחלילה. וכבר שנינו: **ׁאַחַד שׁוֹגֵג וְאַחַד מְזִיד בַּחֲלוּל הַשֵּׁםׁ**. ואמרו ז"ל ('יומא' פו): **ׁהֵיכִי דְּמֵי חֲלוּל הַשֵּׁם? אָמַר רַב: ׁכַּגּוֹן אָנָּה, דְּשִׁקְלָנָא בִּישְׂרָא וְלֹא יְהִיבְנָא דְּמֵי לְאַתְרָׁ**. ורבי יוחנן אמר: **ׁכַּגּוֹן אָנָּה, דְּמַסְגִּינָא אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלֹא תוֹרָה וּבְלֹא תְּפִלִּיןׁ**. והענין, שכל אדם לפי מדרגתו ולפי מה שהוא נחשב בעיני הדור, צריך שיתבונן לבלתי עשות דבר בלתי הגון לאיש כמותו, כי כפי רבות חשיבותו וחכמתו, כן ראוי

הליכות עולם

שאלות מעשיות בהלכות שבת, לפי פסקי ה'משנה ברורה'

נערכו במסגרת מפעל 'הליכות עולם' ע"י הרה"ג רם כהן שליט"א

שאינ מלאכה זו מוטלת על ישראל לעשותה שנאמר שהא"י עושה שליחותו.
 וכתב המ"ב: **ׁזְמִשׁוּם מִיחֲזֵי כַּשְׁכַּר שַׁבַּת לֵיכָא, דְּהָרִי הוּא בְּהַבְלָעָהׁ**. וגם אין פה משום מראית עין, שיאמרו הבריות שהא"י שכירו הוא, דהלא אין העסק ניכר של מי הוא וגם הא"י מתעסק בזה בשבת מרצונו ולא עפ"י בקשת הישראל. (רמה ד, מ"ב סקי"ז וסקי"ח). ■

לאחר בדיקה, הסכים שמואל והעסק יצא לדרך ואכן הצליח מעל למשוער. כשבא לקבל את חלקו ברווחים, תהא האם יוכל לקבל גם הרווחים שנבעו מפעילות העסק ביום השבת. אכן, מה הדין ומדוע?

תשובה: מותר, כתב המחבר: **ׁיְכוּל יִשְׂרָאֵל לִיתֵן לְאִי מַעוֹת לְהַתְּעַסֵּק בֵּהֶם וְאֵעִיפִי שְׁהֵאִינוּ יְהוּדִי נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֵּהֶם שַׁבַּת חוֹלֵק עִמּוֹ כֹּל הַשְּׁכַר בְּשׁוּה, מַפְנֵי**

□ **שאלה מעשית:** ג'ורג' ושמואל נמנים שניהם על חוג בעלי ההון ומכירים היטב זה את זה. לפני זמן פנה ג'ורג' אל שמואל בהצעה שכזו: מאחר ועומדת לפניו עסקה שסוכי רווחיה טובים מאד, אך מאחר וכרגע אין לו מזומנים להשקיע, הוא מציע ששמואל ישקיע בו סכום עתק הנצרך לעסקה, מבלי שהוא יכנס כשותף, רק יקבל אחוזי רווח גדולים מהעסקה.

פרשת 'וישלח'

"והיה המחנה הנשאר לפליטה"

מנין ידע יעקב שישאר מחנה אחד לפליטה?

פנינים לפרשה

"ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו"
(בראשית' לב)

רבי אליהו לופיאן זצ"ל מנהל רוחני בשיבת 'כפר חסידים' היה אומר: **"כף ירך יעקב"** היינו: רומז כנגד דור העקב, הוא דור ה'עקבתא דמשיחא', הדור בו אנו חיים ונמצאים, בדור זה של אחרית הימים קודם בוא הגאולה האחרונה, הצליח שרו של עשו לגעת ולגרם ע"י נגיעתו לטומאה נוראה וגדולה למאד בדור זה ואעפ"כ מוטל עלינו לאחוז במעשה אבות: **"ויאבק איש עמו עד עלות השחר"** (בראשית' לב). יש להגביר את המלחמה ולא להפסיק לרגע מההאבקות עם אותה טומאה גדולה עד עלות השחר, רק בכחה נחזיק מעמד באמת ובטוהרה, עד כי נזכה שיזרח **"כשחר אורח"** (ישעיה' נח). בכוא משיח צדקנו לגאלנו במהרה בימינו, אמן.

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר"
(לב)

כתב רש"י: **"ארצה שעיר"** לארץ שעיר. כל תיבה שצריכה ל' בתחילתה, הטיל לה הכתוב ה' בסופה'. בספר 'פחד יצחק' כתב לבאר שלרש"י הוקשה: למה רק בסוף הפרשה כתוב הלשון: **"עד אשר אבא אל אדני שעיר"** (בראשית' לג). ובתחילת הפרשה לא כתוב: **"שעיר"** אלא: **"ארצה שעיר"** ולענין זה ביאר רש"י **"כל תיבה וכו'."** ומעתה יתבאר פשר שינוי הלשון מתחילת הפרשה לסופה, שכתב המהר"ל: שודאי אי אפשר במקום תיבת לשמעון לכתוב שמעונה, אלא רק במקום שהכונה כניסה לתוכו אל הדבר והוא נבלע באוירו, שייך לומר שבמקום ל' בתחילה, היא כתוב ה' בסופה. ולכן לא רצה יעקב לומר: **"שעיר"**, דהרי שעיר הוא חלקו של עשו ואין פנימיות זו

יעקב, הקדים יעקב את הצאן לחשיבותו של הצאן, שנאמר: **"ויחז את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הפקר"** (בראשית' לב). גם אחרי שנתרצה לו וקבל את מנחתו הקדים אותו והוא שאמר: **"אדני ידע פי הילדים רכים והצאן והפקר עלות עלי"** (שם לג).

"וישב המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך"
(לב)

כתב בספר 'תפארת יונתן'; רצה הכתוב לומר במלת: **"לאמר"**, שלא המתינו אה"כ אצל יעקב. רק שבו ליעקב בשביל זה, לומר לו תשובתו של עשו ואה"כ מיד הלכו להם. וזהו: **"וישוב המלאכים... לאמר"**, שבשביל דבר זה בלבד שבו, כדי לומר התשובה ותו לא. ולכך כתיב: **"וינתר יעקב לבדו"** שנשאר מיד ללא המלאכים. וזהו שהוליד פחד ליעקב בראותו כי כל המלאכים עזבוהו לנפשו לבדו. ובאמת היתה זאת מאת ה' להראות לו כי כחו לבדו גדול ואין צריך לעזר המלאכים עמו.

"והיה המחנה הנשאר לפליטה"
(לב)

כתב רש"י: **"על כרחו, כי אלחם עמו"**. ולכאורה יש לתמוה, שמא לא ישאיר ח"ו שריד ופליט משני המחנות גם יחד? וביאר בזה בספר 'חנוכת התורה' לפי המבואר במדרש: שהמחנה האחד היה רחוק מהמחנה השני מהלך של יום. ומבואר עוד שיעקב הלך עם המחנה הראשון והנה רבקה אמרה: **"למה אשפיל גם שניכם יום אחר"** (בראשית' כז). ומבואר במסכת 'סוטה' (יג.): שמכח שהוציאה כן מפיה, אכן מתו שניהם ביום אחד. נמצא א"כ שאם יהרוג עשו את המחנה הראשון ויעקב בתוכם, א"כ ימות עשו גם הוא קודם שיספיק לבא ליום המחנה השני, שהרי מהלך הדרך עד המחנה השני היה דרך מהלך

מתאימה לקדושת המלאכים. ולכן מודגש אות ה' בסופה, על תיבת **"ארץ"** שלזה שייך שיכנסו לפנימיות הארץ. אבל בסוף הפרשה שהוא אומר לעשו: **"עד אשר אבא אל אדני שעיר"**. ודרשו חז"ל ב'מדרש רבה' (עח יד): שהכונה לעתיד לבא. שנאמר: **"ועלו מושעים... לשפט את הר עשו"** (עובדיה' א). שהרי יעקב עצמו לא בא לשעיר. ואז שפיר יכנס יעקב לתוכה ולפנימיותה. לכן דוקא פה, הוסיף רש"י על **"ארצה שעיר"** **"כל תיבה שצריכה ל' בתחילתה..."** וכו' ודו"ק.

"כה תאמרו... עם לכן גרתי"
(לב)

כתב בספר 'תפארת יונתן': מה שאמר לשון: **"כה"**, יתבאר לפי מה שאמרו חז"ל ('סוטה' לג.): שתיבת **"כה"** מורה על לשון הקדש. לכן אמר שיאמרו לעשו בלשון הקדש, שעל ידי זה יבין ש"עם לכן גרתי" הכונה כמו שביארו חז"ל ששמר על תרי"ג מצות. אבל אם יתרגמו בלשון אחר, לא יבין עשו לרמז זה, שלא יהא בגימטריא תרי"ג מצוות.

"ניהי לי שור וקמור צאן"
(לב)

העיר רבנו בחיי בלשון הכתוב: שהיה ראוי שיקדים את ה"צאן" ל"שור וקמור", כי כן דרך הכתובים להקדימן, מפני שהוא המין הנכבד... וכן כתוב אצל אברהם: **"וילאכרם היטיב בעבורה ניהי לו צאן וקמור"** (יב טז). וכן כתוב אצל יצחק: **"ניהי לו מקנה צאן ומקנה בקר"** (כו יד). וכן כתוב גם אצל יעקב: **"ניהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וקמורים"** (ל מג). לעולם מין הצאן קודם לכל הבהמות. ומה טעם שלא הקדימו בכתוב הזה? וביאר בזה רבנו בחיי: לפי שלא רצה לפתוח לו בצאן, שהרי ע"י הצאן נתרוקן עשו מן הברכות וזכה יעקב בהן, כענין שכתוב: **"לך נא אל הצאן"** (בראשית' כז). לכן הרחיק תיבת ה"צאן" אחרי "שור וקמור". אבל כאשר חזרו המלאכים אל

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

יום וממילא בהכרח יהיה המחנה השני לפליטה.

ובזה ביאר גם את דברי הפסוק: **"וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרַח לֵאמֹר וּפִירְשׁוּנִי וְיִירָא שְׂמַא יִהְיֶה (ב"ר ותנחומא). "וַיִּצְרַח לֵאמֹר אִם יִהְיֶה הַרְגָּה אֶת אַחֲרַיִם" וְהָרִי הָרִיחַ הוּא שְׂהָבָא לְהַרְגָּה הַשְׂכָּם לְהוֹרְגוּ, כַּמְבוּאָר בַּמַּסְכַּת 'סְנֵהֲדָרִין' (עב.).** ולמה אם כן פִּיחַד שְׂמַא יִהְיֶה אַחֲרַיִם? וְלִנְתַבְאָר, הַדְּבַר מִיּוֹשֵׁב הַיִּטְבִּי: שְׂגָם בְּאוֹפֵן שְׂהוּא יִהְיֶה אֶת עֲשׂו הַיָּה מִיִּצְרַח לֵאמֹר, הַיּוֹת וְהֵם עֲתִידִים לְמוֹת שְׁנֵיהֶם בְּיוֹם אֶחָד, נִמְצָא שְׂמַחַת כֵּן גַּם הוּא יָמוֹת בְּאוֹתוֹ יוֹם.

"וַיִּאֶמֶר יַעֲקֹב אֶלְקֵי אַבְרָהָם" (לב)

כתב רבנו הנצי"ב מוואלזין בספרו 'העמק דבר': שהקדים יעקב שבה לבקשת התפלה. כמבואר במסכת ע"ז (ז): **"לְעוֹלָם יִסְדֵּר אֶדָם שְׂבָחוּ שֶׁל מְקוֹם וְאֶחָד יִתְפַּלֵּל."**

"וַיִּאֶמֶר יַעֲקֹב אֶלְקֵי אַבְרָהָם... ה' הָאֵמֶר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ" (לב)

כתב בספר 'תפארת יונתן': נראה לפרש שירוע שכל מה שאמר הקב"ה לנביא, אינו חוזר בו, כדי שלא יאמרו עליו שנביא שקר הוא. לכך פחד יעקב שהבטחתו היא ע"י: **"ה' הָאֵמֶר אֵלַי"** ולא על ידי נביא ואם כן, שְׂמַא וְאוֹלֵי יִגְרוּם חֲחֻטָא לְבַטֵּל אֶת קִיּוּם הַהִבְטָחָה, שְׂבּוּזָה לֹא שִׁיךְ הַטַּעַם הַנִּמְצָא בַּהִבְטָחַת הַנְּבִיא.

"הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֲשׂו כִּי יִרָא אֶנְכִּי אֶתוֹ" (לב)

כתב רבנו הנצי"ב מוואלזין בספרו 'העמק דבר': דלשון: **"אֶתוֹ"** מרמז למה שמבואר בדברי חז"ל ב'מדרש רבה' (פרשה עו): שהיה לו זכות ישיבת ארץ ישראל וכיבוד אב ומזה היה ירא. (וכן דרשו חז"ל 'במדבר' כא לד לענין עוג, ע"ש).

"וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים" (לב)

כתב רש"י: **"וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים" וּבְנֵיהֶם עִמָּהֶם. וּמִדְרַשׁ אַגְרֵה: "וּבְנֵיהֶם" בְּנֵיהֶם זָכַר כְּנֶגְדַּ נְקִבָּה."**

וצריך להתבונן ולהשכיל מהיכן הוציאו חכמינו ז"ל לדרוש כן? וביאר בזה בספר 'חנכות התורה': על פי מה שאמרו חז"ל במסכת 'בבא בתרא' (עח:): שהאומר לחברו: **'פְּרַה מְנִיקָה אֲנִי מוֹכֵר לְךְ'**, לא מכר את ולדה. ומה שאמר מניקה, הכונה לומר שהיא ראויה לחלב. אבל האומר לחברו: **'חֲמוּר מְנִיקָה אֲנִי מוֹכֵר לְךְ'**, מכר גם את הולד, שהרי חלב החמורה אינו ראוי לשתיה. ובהכרח שכונתו במה שאמר מניקה, למכור גם את ולדה. ומעתה הלא כאן כתיב: **"גַּמְלִים מִיְּנִיקוֹת וּבְנֵיהֶם"** והיה קשה למדרש, למה צריך להזכיר גם את בניהם? הלא ממילא משמע כן, ממה שאמר: **"גַּמְלִים מִיְּנִיקוֹת"** ואין חלב הגמלים ראוי לשתיה, בהכרח שכונתו באמירת גמלים מניקות לכלול גם את הולדות. וממה שהוסיף: **"וּבְנֵיהֶם"** מוכרח לדרוש: **'ובנאיהם'** לזכר ונקבה. ■

שו"ת חברותא

מתי נקבל את ארצות עמון מואב ואדום?

מערכת 'חברותא'
מיוחד 5 'גנזי המלך'

שאלה: האם ארץ אדום היא חלק מארץ ישראל?

תשובה: כתב בשו"ת 'ציץ אליעזר' (כ מד): לפי דברי הרמב"ן יש לומר; שמתחילה ניתנה ארץ שעיר וע"פ הדבור בירושה מאברהם אבינו לעשו, עד שיעלו **"מושעים בהר ציון לשפט את הר עשור"**.

וזאת, בדומה למה שכתב בשו"ת מהרי"ט: כי כשם שישראל ירשו ארץ ז' אומות והיא ירושה להם מהאבות, אף ארץ שעיר נתנה בירושה לעשו, עד ימות המשיח. דכתיב: **"כִּי לֹא אֶתֶן לְכֶם מֵאַרְצֵם עַד מְדִינַת פְּנֵי רְגֵל" (דברים ב).** ודרשו: עד שידרוס רגלו של משיח! דכתיב: **"וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת הָר עֲשׂו" (עובדיה א).**

וראיית הגמרא במסכת 'קדושין' שמומר יורש את אביו, היא מעשו עצמו, שירש את אביו ומכח זכות ירושה זו

ניתנה לו ארץ אדום [ע"פ הדבור] עד ימות המשיח.

וכך מבואר באמת ברש"י על התורה ב'דברים' (ב ה): **"כִּי יִרְשֶׁה לְעֲשׂו נְתַתִּי אֶת הָר שְׁעִיר" - 'מַאֲבְרָהִם! עֶשֶׂר עַמִּים נְתַתִּי לוֹ [לְאַבְרָהָם]. שְׁבַעַה לְכֶם וְקִינִי וְקִינֵי וְקִדְמוֹנֵי הֵן עִמּוֹן וּמוֹאָב וְשַׁעִיר. אַחַת מֵהֶם - לְעֲשׂו."**

ויעוין בספר 'המקנה' שמזכיר דברי רש"י ומה שמבאר בזה.

וב'אנציקלופדיה תלמודית' (כרך כד) [ערך ימות המשיח] כתבו: כל הארצות שניתנו לאברהם אבינו בבית בין הבתרים, הן ככלל גבולות הארץ בימות המשיח. וכן דרשו: **"וְהֵיטֵבָה וְהִרְבָּה מֵאַבְתָּיִךְ" (דברים ל).** אבותיך ירשו ארץ שבעה עממים. ואתם עתידים לירש ארץ של עשר עממים. והשלשה הנוספים הם קיני קניזי וקדמוני.

וכן הכתוב: **"כִּי יִרְחִיב ה' אֶלְקֵיךָ אֶת גְּבֻלְךָ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לְךָ" (שם יב).** והכתוב: **"וְאִם יִרְחִיב ה' אֶלְקֵיךָ אֶת גְּבֻלְךָ... וְנָתַן לְךָ אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּבֶּר לְאַבְתָּיִךְ" (שם יט).** דרשו: שכאו לרבות את ארץ

קיני קניזי וקדמוני. אלא, שנחלקו תנאים במהותן ומקומן של ארצות אלו ויש מהם שלדעתם הן הר

שעיר עמון ומואב. וכן אמרו במדרשים: שהן השלש, שלא נתן להם בעולם הזה, שנאמר בהן: **"כִּי לֹא אֶתֶן לְכֶם מֵאַרְצֵם"**,

ולימות המשיח, יחזרו ויהיו לישראל, כדי לקיים מאמרו של הקב"ה, שנאמר: **"אֲדוּם וּמוֹאָב מְשֻׁלָּחִים יָדָם וּבְנֵי עִמּוֹן מְשֻׁמְעָתָם" (ישעיה' יא).**

וכן יש מן הראשונים שכתב: שאף על פי שהאזרה שנאמרה בשעיר ועמון ומואב שלא לכבוש את ארצם היא לדעתו מצוה לדורות, כיון שבא סנחריב ובלבל את האומות, הותרה ארצם למלך המשיח. ועוד שיכירתם הא-ל יתברך ותשאר ירושתם לנו. ולכן כתוב: **"וַיִּרְשׁוּ הַנְּגִבִים אֶת הָר עֲשׂו" (עובדיה א).** אף בשלש ארצות אלו שעתידיים ישראל לירש בימות המשיח

והן קיני קניזי וקדמוני אמרו ב'ספרי': שהוזהרו כהנים ולוים שלא יטלו בהן חלק - כשם שהוזהרו בכל ארץ ישראל - שנאמר: **"וַיִּאֶמֶר ה' אֵל אֲהָרֹן בְּאַרְצֵם לֹא תִנְחָל" (במדבר' יח).** ■

שבת נופש

עם הרב **אמנון יצחק שליט"א**

במלון 'פינר'

לא למנויים - פרשת ויחי טו' - טז' טבת 2010 - 1-2/1

נפתח הרישום למנויי 'שופר'

בפרשת כיתשא יט' - כ' אדר 2010 - 5-6/3

לא למנויים! בתשלום מראש בלבד

03-6777779/557

בין השעות 9:00 - 15:30

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק שליט"א

ביום שלישי ב' אדר 16/02/10

יציאה בשעה 7:30 בדיוק מנקודות האיסוף

ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק, טלפון: 03-6777779

הישיבה בהפרדה
מלאה בלבד!

יהודי יקר!

אל תישאר לבד - התחבר לתורה!
אברך תלמיד חכם ילמד אותך תורה.

ללא תשלום!

התקשר עכשיו: 050-416-60-70

אברך יקר!

אל תשאיר את אחיך לבד!
הצטרף לאלפי האברכים המתנדבים
ללמד תורה פעם בשבוע

התקשר עכשיו: 050-416-60-70

חדש ב'שופר'

ניתן להשיג ציציות ומטפחות ראש

עם הלוגו של 'שופר'

03-6777779

בין השעות 10:00 - 18:00

ממשיכים...
לא לאכול! מוצרי
'עלית - שטראוס'

המתווך מכר ביותר - למי הולך הרווח?

מאת הרה"ג שאול שטראוס שליט"א

המחיר הוא 5 ₪ לק"ג. כאשר הגיע שמעון לחנות, קבלו המוכר בחיך רחב: "היום הוא יום ההולדת שלי ולכבוד שמחתי, אני מוכר הכל ב-20% פחות". לכן קבל שמעון עוד ק"ג תפוחים. **למי הק"ג הנוסף שייך?** והאם יהיה הדין שונה אם המוכר נתן את זה יותר בזול בגלל היכרותו עם שמעון, או, בגלל ששמעון הצליח להתמקח איתו?

לו שמעון: "מגיע לי 7000\$ שהרי אתה רצית למכור ב-100.000\$ ורק תודות לתושייתי הצלחתי למצא קונה לדירה בסכום גבוה יותר, אם כן שורת הדין שכל ההפרש מגיע לי". ראובן כמובן מסרב. **מי צודק?** ב. ראובן שלח את שמעון לעשות עבודה קטנה והוא נתן לו סכום של 20 ₪ כדי לקנות עבורו 4 ק"ג תפוחים, שכפי הידוע

א. ראובן בקש משמעון המתווך שימכור עבורו את דירתו ב-100.000\$ ויקבל כמקובל 2% מסכום המכירה. שמעון שנמרץ היה, הצליח למצא קונה אשר קנה מראובן את הדירה ב-105.000\$. כאשר הגיע ראובן להודות לשמעון על הצלחתו ועמד לרשום לו את ההמחאה, שאלו שמעון: "איזה סכום אתה עומד לרשום". אמר לו ראובן: "כפי שסיכמנו 2100\$". אמר

ההשתתפות בשעור ב'אולפני שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק, בתאום מראש בלבד: 03-6777779
התשובה לשאלה הנ"ל נתן בשעור ביום חמישי בשעה 20:30 בערב בלמוד עם חברות בשיבות 'אהל יהודה'

ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר: www.shofar.net
בקרוב יהיה ניתן לרכוש דיסקים של השעורים הקודמים

מעשה ברופא שהפריז במחיר

תקציר התשובה:

1. התחייבות על מחיר מופרז בשעת לחץ - אינה התחייבות.
2. יש הסוברים, שאם היתה ההתחייבות בענין שאינו מצוה - חלה ההתחייבות.
3. אם היתה ההתחייבות באמצעות קנין - היא חלה.

חדש ב'שופר'

ניתן להטעין נגני mp3 - i mp4 במחיר 4 ש"ח להרצאה

פרטים ב'שופר' 03-6777779 בין השעות 10:00-18:00

בשעה טובה ומוצלחת

יצא הספר

**עולם
התשובה**

בהוצאת ארבע סופות

ניתן להשיג בארגון 'שופר'

03-6777779

